

SELVITYS VUODEN 2021 ARVIOINTIKERTOMUKSEN HAVAINNOISTA

AIKAISEMPIEN VUOSIEN SUOSITUSTEN SEURANTA

Tarkastuslautakunta uudistaa aikaisempien vuosien seuraavat havainnot:

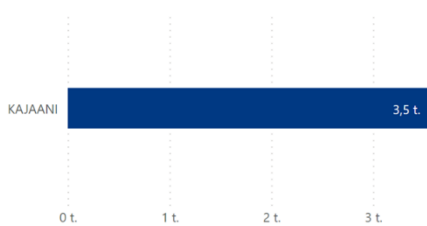
Osaavasta työvoimasta on edelleen pulaa. Lautakunnan näkemyksen mukaan pitkäaikaistyöttömyyden hoitoon on syytä edelleen kiinnittää huomiota ja tehostaa yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa.

Kehitysjohdaja Risto Hämäläinen ja Työllisyyspäällikkö Milla Tikkanen

Juuri valmistuneessa elinvoimaohjelmassa on erityisesti kiinnitetty huomiota työvoiman turvaamiseen alueella. Osaavan työvoiman saamiseen on juuri perustettu työllisyyspalveluissa oma palvelu mm. paluumuuttajien puolisoiden työpaikan löytämisen avuksi sekä jo aiemmin kv. palveluissa on käynnistetty hankkeita ulkomaisen työvoiman rekrytoinnin tueksi, kuten perheiden asettautumispalvelut. Lisäksi kaupunki on mukana maakunnan rekrytointihankkeissa, yritysten mukana rekrytointitilaisuuksissa, tukee Kainuun sotien rekrytointia omilla palveluesittelyillään sekä on kehittänyt omaa rekrytointiaan ja työnantajakuvaansa.

Työnhakijoita laskentapäivänä - 2022/Toukokuu

Päättynneiden työnhakujen määrä
Rakennetyöttömät kuukauden lopussa
Työnhakijoita laskentapäivänä
Työnhaun keskimääräinen kesto

Sukupuoli

Kaikki

Ikäryhmät

Kaikki

Työnhakijat

Kaikki

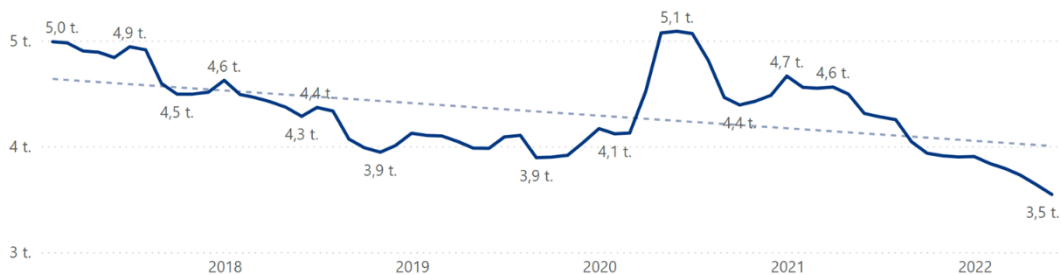
Kieli

Kaikki

Koulutus

Kaikki

Työnhakijoita laskentapäivänä - Aikajana

Työvoiman määrä on koko Kainuussa laskeva ja jäljellä jäävä työttömien työnhakijoiden reservi hyvin pieni. Kainuun työllisyydenhoidon kuntakokeilun myötä on tehty erinomaista tulosta työttömien aktivoimiseksi ja etenkin nuorten työnhakijoiden aktivoimiseksi. Nuorten työttömien ja työvoiman ulkopuolella olevien tavoittamiseen käynnistettiin kolme eri tulokulman hanketta yhdistyspuolella. Kajaanin HAKA ry:n Sparri-hanke, Lasten ja Nuorten Säätiön Tulevaisuus Safari -hanke ja Spartakin sekä Kainuun Opiston yhteinen YTTY-hanke. Kuntakokeilun ja hankkeiden yhteistyön avulla saimme nuoria edistettyä kohti avoimia työmarkkinoita. Hankkeiden toimintaa ollaan vakiinnuttamassa osaksi normaalia yhteistyötä työllisyyspalveluiden ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

Työttömyys aste on tällä hetkellä ennätysellisen alhainen, eikä työttömistä työnhakijoista iso osa ole työkykyisiä taikka työhaluisia aloille, joilla avoimia työpaikkoja on. Viimeisimmän tilaston mukaan koko Kainuussa oli toukokuun 2022 lopussa 2 594 työtöntä työnhakijaa, mikä on vähiten Työnvälitystilaston ensimmäisen tiedon eli vuoden 2006 jälkeen. Näistä työttömistä työnhakijoista kajaanilaisia oli 1376 henkilöä ja tästä luvusta pitkäaikaistyöttömiä 381. (Tiedot perustuvat työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilastoihin) Kuntakokeilun kautta on tullut esille, että tosiasiallisesti pitkäaikaistyöttömistä vain todella harva on työ- ja toimintakykyinen avoimille työmarkkinoille työllistämistä edistävien toimenpiteiden taikka kuntoutuksen jälkeen. Kolmannen sektorin kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä ja vaikeasti työllistyvät henkilöt ovatkin usein eri palveluissa kumppanuusyhdistyksissämme. Haasteena on edelleen yhdistystyöllistämisen jälkeen työllistyminen avoimille työmarkkinoille, koska toimintakykyä ja työkykyä ei ole riittävästi. Lisäksi todettakoon, että työ pitkäaikaistyöttömien työllistämisen edistämiseksi vaatii aikaa ja resursseja, joita kuntakokeiluun satsattiin merkittävistä. Tulokset ovat pikkuhiljaa näkyvissä ja työmarkkinatuen kuntaosuudet lähteneet hyvin laskemaan. Tulemme siis jatkossakin tekemään yhteistyötä tiiviisti kolmannen sektorin kanssa yhteistyössä mm. hanketyön saralla.

Tulos ilman satunnaisia eriä on edelleen alijäämäinen.

Vs. talousjohtaja Joni Partanen

Kajaanin kaupungin tilinpäätös vuodelta 2021 ei sisällä kirjanpitolautakunnan kuntajaoston tuloslaskelman laatimisoikeuden mukaisia varsinaisia satunnaisia eriä. Kajaanin kaupungin ja liikelaitosten yhteenlaskettu tilikauden tulos on 10,3 milj. euroa ylijäämäinen ja tilinpäätössiirtojen jälkeen tilikauden ylijäämä on 6,3 milj. euroa.

Rahoitustuottoihin ja -kuluihin kohdistuu sijoitustoiminnan myyntivoittoja – ja tappioita sekä sijoitustoiminnan arvonalentumisten palautumisia ja arvonalentumisia yhteensä noin 12,6 milj. euroa. Ilman näin huomattavia, poikkeuksellisen hyvää sijoitusvuodesta johtuvia tuottoja kaupungin tilikauden tulos olisi painunut noin 2 milj. euroa alijäämäiseksi. Sijoitustoiminnasta aiheutuvat tuotot ja mahdollisesti myös kulut voivat aiheuttaa huomattavaa vuosittaista vaihtelua Kajaanin kaupungin tilikauden tulokseen myös jatkossa. Vuonna 2021 sijoitussalkku tuotti 11,2 %, mutta vuoden 2022 ensimmäisellä puoliskolla salkun arvo on puolestaan laskenut -10,7 %. Sijoitustoiminnalla tavoitellaan tasaista, vakaata, pitkän aikavälin positiivista vaikutusta kaupungin talouteen.

Talouden tasapainoon liittyvä haaste on tunnistettu ja Kajaanin kaupunki on alkuvuoden 2022 aikana työstänyt lisätoimenpiteitä vuonna 2019 hyväksytyyn talouden sopeuttamissuunnitelmaan. Kaupunginvaltuusto hyväksyi 13.6.2022 kokouksessaan talouden sopeuttamissuunnitelman vuosille 2022–2026, jonka tavoitteena oli 2,5 milj. euron lisä säästöt pitkällä aikavälillä. Talouden sopeuttamissuunnitelman jatkumona sopeuttamissuunnitelmaan sisältyvät tavoitteet tarkastellaan vuosittain talousarvion laadinnan yhteydessä ja niille asetetaan ja tarkennetaan euromääräiset tavoitteet.

Tulevat vuodet ovat viimeisimpien arvioiden mukaan edelleen hieman alijäämäisiä (KH 21.6.2022 § 144 Kajaanin kaupunkikonsernin talousarvio-ohje vuodelle 2023 ja taloussuunnitelma 2024–2025). Vuoden 2023 talousarvioraamiin vaikuttaa merkittävästi 1.1.2023 voimaan astuva hyvinvointialueuudistus. Muutoksessa kuntien kunnallisverosta 12,64 %-yksikköä siirretään valtiolle, joka jakaa verotulot hyvinvointialueille tarveperusteisesti. Vastaavasti sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastustoimen järjestämiseen liittyvät kustannukset siirtyvät pois kuntien vastuulta. Tulevien vuosien rahoituspohjan arviointiin liittyy tässä muutosvaiheessa vielä edelleen merkittäviä epävarmuustekijöitä, jotka kasvattavat ennusteiden epävarmuutta. (Joni)

ARVIO ASETETTUIEN TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN SAAVUTTAMISESTA VUONNA 2021

Kaupunkistrategian toteutuminen

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan asukkaiden hyvinvoinnin tukemisessa on onnistuttu ja asukkaat ovat tyytyväisiä palveluihin. Työllisyysaste on parantunut, mutta pitkäaikaistyöttömiä on edelleen paljon. Esimerkiksi harrastamisen Suomen malli on lisännyt lasten ja nuorten aktiivisuutta, mutta toisaalta lasten ja nuorten ongelmat ovat lisääntyneet.

Hyvinvointikoordinaattori Veera Lintula

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen säilyy kunnan perustehtävänä myös hyvinvointialueelle siirtymisen jälkeen. Tätä työtä tehdään laajassa yhteistyössä kaupungin eri toimialojen, paikallisten järjestöjen ja muiden toimijoiden sekä hyvinvointialueen ja muiden alueellisten ja valtakunnallisten toimijoiden kanssa. Vuoden 2021 elokuussa toimintansa aloitti myös uusi kaupungin osallisuus- ja hyvinvointijaosto.

Kajaanin kaupungin teettämän asukastutkimuksen 2021 mukaan kajaanilaisten tyytyväisyys käyttämiinsä kaupungin palveluihin on hieman laskenut edellisvuodesta (v. 2020 7,58 ja v. 2021 7,41, asteikolla 0–10), mutta muutokset ovat hyvin pieniä. Myös asukkaiden tyytyväisyydessä osallistua Kajaanin palveluiden kehittämiseen ei ole ollut suuria muutoksia (v. 2020 6,24 ja v. 2021 6,15)

Kajaanin laaja hyvinvointikertomus (2018–2021) ja hyvinvointisuunnitelma (2022–2025) on hyväksytty valtuustossa 2.5.2022 (§ 26) ja niitä on tarkoitus käyttää yhä vahvemmin osana kaupungin strategiatyötä sekä toiminnan koordinoimista ja tiedolla johtamisen työvälineenä.

Hyvinvointikertomuksessa esille nousseista mm. lasten ja nuorten ongelmista on johdettu toimenpiteitä hyvinvointisuunnitelmaan. Myös pitkäaikaistyöttömät on huomioitu hyvinvointisuunnitelmassa. Hyvinvointisuunnitelman tavoitteita ja toimenpiteitä päivitetään aina vuosiraportoinnin yhteydessä keväisin.

Kajaanin ammattikorkeakouluun hakeneista 66 % tulee Kajaanin ulkopuolelta (tavoite 80 %) ja valmistuneista 45,5 % työllistyy Kainuuseen (tavoite 60 %). Kaupungin pito- ja vetovoimaisuudessa on parantamista. Siihen voidaan vastata esimerkiksi rakennuslupakäytännöillä ja rantarakentamisen sallimisella.

Kehitysjohtaja Risto Hämäläinen

Kevään 2022 yhteishaussa olleisiin hakukohteisiin Kainuun ulkopuolelta oli hakijoita 76 % kaikista ensisijaisista hakijoista. Vuonna 2021 vastaava luku oli 66 %. Kaupunkistrategian tavoite 80 % on asetettu edellisen strategian valmistuttua, jolloin todellinen toteutunut luku oli tasoa 70 %. Ulkopuolisten hakijoiden osuuden nousua 2022 selittää erityisesti se, että muutaman viime vuoden ajan KAMK:n koulutus on laajentunut alueellisesti useille eri paikkakunnille, Raaheen, Pyhäjärvelle ja myös pääkaupunkiseudulle. Lisäksi KAMK:n koulutus on laajentunut verkko- ja hybridikoulutuksiin. Kaikki hakijat kuitenkin tilastoidaan Opetushallituksen toimesta KAMK:n hakijoiksi erottelematta muualla tapahtuvaa koulutusta tai uusia monimuotoisia koulutuksia. KAMK:n koulutustoiminta on laajentunut ja hakijoiden määrät sekä opiskelijoiden määrät kasvaneet, ja hakuvetovoima on parantunut. Ulkopuolisten hakijoiden määrän mittari ei enää yksiselitteisesti kuvaa Kainuuseen muualta opiskelemaan tulevien nuorten määrää, kuten oli vielä edellisen kaupunkistrategiakauden alkaessa.

Tammi-kesäkuussa 2022 valmistuneista opiskelijoista Kainuuseen työllistyi 47 %. Korona-aikana alueelle työllistyminen heikentyi, erityisesti liikunta-alan ja restonomien keskuudessa, kun matkailuala ei työllistänyt aiempaan tapaan.

Hyvinvointikertomus

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan kajaanilaisten hyvinvointia olisi hyvä verrata myös muihin vastaavankokoisiin kaupunkeihin. Lautakunta kiinnittää erityisesti huomiota valtakunnallisessa kyselyssä esiin nousseeseen nuoriin kohdistuvaan seksuaaliseen häirintään ja toteaa, että sen ehkäisemiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota ja panostusta. Seksuaaliväkivaltaa vuoden aikana kokeneiden tyttöjen osuus on myös Kajaanissa kasvanut sekä 8. ja 9. luokan että lukion ja ammatillisen oppilaitoksen oppilailla vuoden 2019 kyselyyn verrattuna.

Hyvinvointikoordinaattori

Veera

Lintula

Hyvinvoinnin vertailukunnat otetaan käyttöön seuraavassa vuosittaisessa valtuustolle valmisteltavassa hyvinvointiraportissa keväällä 2023. Vertailukunniksi valitaan 4–5 vastaavankokoista kaupunkia.

Kajaanin hyvinvointisuunnitelmaan (2022–2025) on kirjattu nuorten fyysiseen, psyykkiseen ja seksuaaliseen turvallisuuteen panostaminen. Kaupungin hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen työryhmä (HYTETU-työryhmä) on alkanut suunnitella hyvinvointisuunnitelmaan kirjattujen toimenpiteiden toteuttamista. Toimenpiteiden toteuttamiseen otetaan mukaan myös tarvittavat yhteistyötahot.

Toimintakertomuksessa raportoitujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Tarkastuslautakunta suosittaa, että toimialat asettaisivat tavoitteensa niin realistisiksi, että ne on mahdollista saavuttaa.

Hallintojohtaja Tuija Aarnio

Talousarvion laadinnan prosessia on kehitetty vuonna 2022. Tavoitteena on yhtenäistää laadullisesti ja mitallisesti eri toimialojen ja liikelaitosten talousarviotekstejä, niihin liittyvien tavoitteiden asettelua ja mittaamista.

Tarkastuslautakunta toteaa, että vuodelle 2021 asetettuihin tavoitteisiin pääsemiseen on monelta osin vaikuttanut Covid19-epidemia.

Hallintojohtaja Tuija Aarnio

Covid19-epidemia vaikutti vuonna 2021 erittäin merkittävästi koko kaupungin toimintaan ja vaikeutti tavoitteisiin pääsemistä.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan KOY Kajaanin Pietari on saavuttanut niukasti asetetut tavoitteet, mutta lautakunta katsoo, että asuntojen käyttöasteen tulisi olla korkeampi.

Toimitusjohtaja Ismo Kukkonen

- käyttöaste/31.8.2022 eli käyttöaste ajalla 1.1.-31.8.2022 on +2,86 % parempi kuin vuoden takainen käyttöaste ajalla 1.1.-31.8.2022. Kuukausikohtainen käyttöaste ajalla 1.8.-31.8.2022 on +0,91 % parempi kuin vuodentakainen elokuu 2021. Rahassa eo. parannus tarkoittaa kumulatiivisesti +315.359,80 € ja kuukausitasolla + 10.801,38 €.
- Samanaikaisesti olemme vuokranneet Asunto Oy Sammonkaaren Pietarin kaikki 56 asuntoa tavoitevuokrien mukaisilla hinnoilla ja kohteen vuokratuotto tulee parantamaan Kiinteistö Oy Kajaanin Pietarin taloudellista tulosta vielä tämän vuoden aikana.
- Käyttöaste/31.12.2021 oli 90,03 % ja tällä hetkellä se on 91,49 %. Käyttöaste oli 2,86 % parempi 8/2022 kuin 8/2021.
- Vuoden 2023 käyttöastetavoite tulee olemaan 93,5 % ja tavoitteena lähivuosille 2-3 v kuluttua on 96-97 %.
- Kajaanin Pietarin asiakastyytyväisyys v. 2021 (toteutunut) = kokonaistyytyväisyys on parantunut 3,57 (v. 2021) -> 4,02 (v. 2021). Suurimpana syynä tähän on tyytyväisyys Pietarin omaan kiinteistönhoitohenkilöstöön (vrt. ulkoinen palvelutuotanto).

Miten paranamme tulevina vuosina käyttöastetta:

1. Avainmittareista käyttöaste on tärkein mitattava tulostavoite: vuokrat koostuvat 3 komponentista = 1. käyttö- ja hoitokustannukset 2. pääomakustannukset 3. PTS-korjaukset → yhtiössä tarkastellaan toiminnan prosesseja siten, että käyttö-, hoito- ja ylläpitokustannuksissa saavutetaan toiminnallista ja taloudellista tehokkuutta; yhtiön lainasalkun rakenne on tarkastelun kohteena ja yhtiössä käydään aktiivista rahoitussalkun rakenteen kehittämistä yhteistyössä kaupungin rahoitusjohdon kanssa ja yhtiössä laaditaan kiinteistökohtaiset PTS-suunnitelmat rakenteellisten korjausten ennustamiseksi 5-10 vuoden tähtämellä.
2. Kiinteistönhuolto tuottaa 2/3 asiakastyytyväisyydestä = tällä hetkellä asiakastyytyväisyys on ”hyvällä tasolla” > 4,0 ja se luo hyvä pohjan asiakastyölle. Yhtiössä on rakennettu tiimiorganisaatio ja kiinteistönhoidolle sekä muille avaintoiminnoille on nimitetty uudet vetäjät. Toimintaa kehittämällä parannetaan työtyytyväisyyttä ja parannetaan sisäistä viestintää (ml. omistajaraportointi).
3. Yhtiössä ollaan käynnistämässä strategiaprosessia, uusi strategia tähtää v.veen 2025.

MUUT TOIMINNAN JA TALouden ARVIOINNI

Talous

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan velkaantumisen tulee olla hallittua. Lautakunta pitää hyvänä, että kaupungin ja liikelaitosten lainakanta asukasta kohden laskettuna ei ole korkeampi kuin Manner-Suomen kunnissa keskimäärin.

Vs. talousjohtaja Joni Partanen

Kajaanin kaupungin velkamäärä laski vuonna 2021. Lainakanta putosi 126,9 miljoonasta eurosta, 124,5 miljoonaan euroon. Kajaanin kaupungilla oli lainaa 3 411 €/asukas, mikä on hieman Manner-Suomen kuntien keskiarvoa 3 444 €/asukas pienempi.

Vuoden 2022 tavoitteena on, että velkamäärän kasvua pyritään edelleen hillitsemään. Lainakanta ja lainoista aiheutuvat korkokulut on asemoitava hyvinvointialueuudistuksen jälkeiseen rahoituspohjaan kestäväällä tavalla. Investointipaineet jatkuvat huomattavina myös tulevina vuosina, joten lainaa tarvitaan investointien rahoittamiseen. Tärkeää on, että omaa toimintaa ja taloutta saadaan tasapainoon, jotta mahdollista syömävelkaa vältetään ja lainakanta ja korkokulut säilyvät kestäväällä pohjalla kaupungin verorahoituspohjaan nähden. (Joni)

Henkilöstö

Tarkastuslautakunta toteaa, että hybridityöskentely ja korvaavan työn malli ovat mahdollistaneet uusia työn tekemisen tapoja.

Tarkastuslautakunta korostaa, että osaavan työvoiman saatavuuden eteen on tehtävä työtä tehokkaasti, sillä tulevaisuudessa ennestään kasvava eläkepoistuma tulee lisäämään rekrytointitarvetta.

Tarkastuslautakunta suositaa, että työsopimukset tehdään jatkossa pääsääntöisesti toistaiseksi voimassa oleviksi.

Kehitysjohdaja Risto Hämäläinen

Osaavan työvoiman saatavuuteen tehtyjä ja käynnissä olevia toimenpiteitä on kuvattu jo edellä tarkastuslautakunnan ensimmäisen havainnon yhteydessä. Kaupungin omista rekrytointihaasteista suurin on opetusalan ammattilaisten pula. Siihen on vastattu toteuttamalla rekrytointitilaisuuksia lähimmissä opetusalan koulutusta antavissa yliopistoissa, tavoitellen valmistuvia opiskelijoita työnhakijoiksi ja tarjoten harjoittelupaikkoja ja opinnäytetyöaiheita Kajaanin päiväkodeissa ja peruskouluissa. OKM:lle on tehty yhteistyössä Oulun yliopiston, Kainuun ja Pohjois-Savon Liittojen sekä Iisalmen kaupungin kanssa esitys monimuotoisten muuntokoulutustyyppisten opetusalan koulutusten käynnistämiseksi Kajaanissa.

Henkilöstöjohtaja Jyrki Komulainen:

Hybridityöstä on muodostunut parin viime vuoden aikana jatkuvaan käyttöön jäävä toimintatapa. Joustavasta työskentelymallista on annettu organisaatiolle ohjeistukset ja etätyötä tehdään esimiehen ja työntekijän sopimalla joustavalla tavalla. Etätyökäytänteissä otetaan huomioon työyhteisön etu ja työntekijöiden tasapuolinen kohtelu. Hybridimallinen työskentely mahdollistaa tilojen käytön tehostamisen.

Työsopimukset solmitaan pääsääntöisesti toistaiseksi voimassa olevina. Määräaikaisia työsopimuksia käytetään vain lain sallimasta perustellusta syystä, mm. sijaisuus, projektiluontoinen työ, työn vakiintumattomuus.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Tarkastuslautakunta korostaa sisäisen valvonnan järjestämistä siten, että toiminnalliset ja henkilösidonnaiset riskit pystytään välttämään.

Hallintojohtaja Tuija Aarnio

Kaupunginhallitus on kokouksessaan 16.8.2022 käsitellyt ja esittää valtuuston hyväksyttäväksi täydennetyn Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen. Ohjeeseen on lisätty luku valtiosuukien hakemisesta ja valvonnasta, lisätty luku tulevasta väärinkäytösten ilmoituskanavasta sekä tehty joitain tarkennuksia.

Kaupunginhallitus on samalla hyväksynyt sisäisen tarkastuksen päivitetyn toimintaohjeen, jota on tarkennettu vastuiden osalta.

Kaupungin ostolaskuprosessista ja HR Palkanlaskennan prosessista teetettiin 2022 tarkastus, ja tarkastusraportin esittämät toimenpiteet toteutetaan.

Riskienhallinnan ja jatkuvuudenhallinnan sisäisen tarkastuksen raportin toimenpidesuosituksia on otettu käyttöön ja työtä jatketaan edelleen.

Investoinnit

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan investoinnit ovat olleet perusteltuja, sillä niiden avulla on saatu koulut, liikuntapaikat, kulttuurilaitokset sekä myös katuja kuntoon. Suurempia investointitarpeita jo päätettyjen kohteiden lisäksi ei ole näköpiirissä Kajaanin peruskorjausta lukuun ottamatta.

Tarkastuslautakunta huomauttaa edelleen, että nettoinvestoinnit ovat olleet suunnitelman mukaisia poistoja suuremmat koko vertailukaudella. Tasapainoiseen kuntatalouteen kuuluu, että tulorahoitus riittää nettoinvestointien kattamiseen pitkällä aikavälillä.

Vs. talousjohtaja Joni Partanen

Kajaanin kaupungin investointimenot ovat olleet viime vuosina toteutettujen merkittävien rakennushankkeiden myötä korkealla tasolla. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä on kuitenkin selkeästi positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirta -välituloksen tilinpäätösvuoden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvuonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä oli 86,3 milj. euroa tilinpäätöshetkellä 2021.

Investointien taso tasapainotetaan vastaamaan kaupungin taloudellista kantokykyä. Lähtökohtana on, että vain pakolliset, kaupungin palvelutuotannon ja kehittämisen kannalta välttämättömät tai kaupungin elinvoimaa lisäävät muut investoinnit toteutetaan. Tavoitteena on, että investoinnit eivät merkittävästi ylitä vuosittaisten suunnitelman mukaisten poistojen tasoa. Kajaanin peruskaupungin vuoden 2023 talousarvion investointimenojen tavoitetaso on 15,0 milj. euroa (KH 21.6.2022 § 144 Kajaanin kaupunkikonsernin talousarvio-ohje vuodelle 2023 ja taloussuunnitelma 2024–2025). (Joni)

Tarkastuslautakunnan valitsemien painopistealueiden arviointi

Tilakeskus

Tarkastuslautakunta korostaa rakennusten kunnan valvonnan merkitystä. Lautakunnan näkemyksen mukaan olisi syytä arvioida kriittisesti, tulisiko uuden rakentaminen vanhojen kiinteistöjen korjaamista edullisemmaksi. Myönteistä on kiinteistöjen käyttämän kaukolämmön osuus suhteessa muihin energiamuotoihin.

Toimitilapäällikkö Markku Haverinen

Kaupungin rakennusomaisuuden arvoja, kuntoluokkia ja korjausvelan määrää on seurattu vuodesta 2012 lähtien. Lisäksi tehdään pitemmän aikavälin investointien PTS-suunnittelua sekä vuotuista kunnossapidon suunnittelua.

Nykyään kaikista isommista talonrakennushankkeista tehdään tarve- ja hankesuunnitelma, jossa tarkastellaan ja esitetään mm. vaihtoehtoiset tilaratkaisut (olemassa olevien tilojen korjaaminen tai korvaaminen uusilla tiloilla) ja vaihtoehtojen rakentamis- ja käyttökustannukset.

Kaupungin rakennuksista enää kahdessa on öljylämmitys, kaikki muiden lämmitysmuoto on kaukolämpö, paikallinen bioenergia tai sähkölämmitys.

Maankäyttö-, suunnittelu- ja viranomaistulosalue

Tarkastuslautakunta kehottaa nopeuttamaan kaavoitus- ja rakennuslupakäytännön uudistamista.

Tekninen johtaja Jussi Heikkinen

Kaavoitukseen on saatu rekrytoitua uutta henkilöstöä ja perehdytys on parhaillaan menossa. Tuulivoimahankkeita on meneillään paljon ja ne vievät kaavoituksen resursseja. Kaavoja täytyy priorisoida. Mahdollisia ostopalveluja harkitaan käytettäväksi sopivissa kaavahankkeissa. Myös erilaisia yhteistyön malleja esim. selvitysten tekemisestä kaavoituksen ohjauksessa ennen varsinaista kaavaprosessia nopeuttamaan kaavoitusta käytetään mahdollisuuksien mukaan.

Rakennuslupahakemuksista jätetään tällä hetkellä noin 97 % sähköisesti. Ennen vuotta 2018 suunnitelmat käytettiin ensin alustavasti hyväksyttävänä rakennusvalvonnassa, hakija teki tarvittavat korjaukset, jonka jälkeen hakija tulosti suunnitelmat liitteeksi 3 kpl pääpiirustussarjana ja jätti lupahakemuksen käsittelyyn. Nykyään sähköinen lupahakemus jätetään lähes aina puutteellisena suunnitelmien, hakemuksen täyttämisen, sekä naapureiden kuulemisen (14vrk) osalta. Tämä näkyy lupien kasvaneena käsittelyaikana. Kaikki yli kolme viikkoa käsittelyssä olleet hakemukset ovat tarvinneet hankkeeseen ryhtyvältä korjauksia hakemukseen tai suunnitelmiin, ja ovat tämän johdosta rakennusvalvonnasta riippumattomista syistä viivästyneet. Käsittelyaika sisältää lähes aina neuvontaa ja ohjausta luvanhakijalle. Lupahakemuksen valmistuttua lupapäätös tehdään yleensä kahden viikon sisällä. Käytettävissä olevilla rakennusvalvonnan henkilöstöresursseilla ei rakennuslupien käsittelyaikaa ole enää juurikaan mahdollista lyhentää.

Projektit ja niiden hallinnointi

Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että projektien omarahoitusosuudet eivät ole olleet korkeita, ja vuodelle 2025 asetettu tavoite, että suurin osa projekteista ja hankkeista tulotisiin toteuttamaan ulkopuolisen rahoituksen avulla, on oikein asetettu.

Projektien hallinta on oikeansuuntaista ja projektien seurannalla saadaan karsittua päällekkäisiä toimintoja. Lautakunnan näkemyksen mukaan projektien hallinnointia tulisi kehittää niin, että seurataan keskitetysti myös hankkeisiin saatua rahoitusta; paljonko siitä on käytetty ja paljonko on jouduttu palauttamaan ja paljonko palautuksista on jouduttu maksamaan korkoa.

Hallintojohtaja Tuija Aarnio

Kaupungin projektinhallinnan systemaattinen kehittäminen on aloitettu loppuvuodesta 2021. Projektihallintoa varten on asetettu verkosto, jonka tehtävänä on toimia projekteja toteuttavien tahojen apuna ja kouluttajana. Verkosto ohjeistaa projektitoimijoita mm. päätöksenteossa, asiakirjahallinnossa, taloudessa ja raportoinnissa. Erylistä huomiota tulevaisuudessa kiinnitetään projektihallinnon laatuun ja projektien vaikuttavuuteen.

Projektit ja hankkeet, esimerkkinä elinvoimapalvelut

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan elinvoimapalveluiden projektitoiminta on monipuolista ja siellä panostetaan erityisesti työllisyyden parantamiseen ja ulkomaisen työvoiman saatavuuteen.

Tarkastuslautakunta huomauttaa, etteivät kansainvälisten palveluiden projektien väliraportit ole olleet käytettävissä ja että pysyvästi säilytettävät asiakirjat tulee liittää asianhallintajärjestelmään.

Kansainvälisten palveluiden johtaja Jukka Piirainen

KV-palveluiden hankkeiden väliraportit, loppuraportit, maksatuspäätökset ja muuta asiakirjat on nostettu näkyviin CaseM-asianhallintajärjestelmään.

Kehitysjohdaja Risto Hämäläinen

Elinvoimapalvelujen projektitoiminta on pääsääntöisesti osallistumista muiden toimijoiden hankkeisiin kuntarahoituksella, ohjausryhmätyöskentelyllä ja osallistumalla henkilötyöpanoksella hankkeiden toimenpiteisiin. Tällöin hankehallinnointi tapahtuu hankkeiden varsinaisten hakijoiden toimesta. Hankkeet, joihin lähdetään mukaan, ovat sellaisia, jotka toteuttavat kaupunkistrategian ja elinvoimaohjelman tavoitteita. Eniten hankeyhteistyötä on KAMK:n kanssa, jonka erittäin hyvin toimivan kuntapalvelun kanssa on valmisteltu useita hankkeita. Työllisyysjaosto rahoittaa puolestaan työllisyyden hoidon hankkeita, joista suurin osa on työllisyyspalvelujen kumppanuusyhdistysten toteuttamia. Vain kv. palvelujen ulkomaisen työvoiman rekrytoinnin tuen hankkeet ovat olleet omia hankkeita. Niiden tarkoitus oli pilotoida ja kehittää mm. asettautumispalveluja ulkomaisille työntekijöille ja heidän perheilleen, tavoitteena vakiinnuttaa palvelut, mikäli ne osoittautuvat toimiviksi ja tarpeellisiksi. Niin on tapahtunut, ja palvelujen vakinaistaminen osaksi kv. palvelujen toimintaa tullaan esittämään talousarvioon 2023.

MUUT HAVAINNOT

Talouden sopeuttamissuunnitelman toteutuminen

Tarkastuslautakunta painottaa, että sopeuttamissuunnitelmasta pidetään kiinni ja sen toteumaa seurataan ja edellytetään, että jokainen toimiala pitää kiinni asetetuista tavoitteista.

Vs. talousjohtaja Joni Partanen

Kajaanin kaupungin talouden sopeuttamissuunnitelma vuosille 2022–2026 hyväksyttiin Kaupunginvaltuustossa 13.6.2022 (§ 34). Talouden sopeuttamissuunnitelman euromääräiset toteumat raportoidaan puolivuositain osavuositarkastuksen ja tilinpäätöksen yhteydessä. Talouden sopeuttamissuunnitelman jatkumona sopeuttamissuunnitelmaan sisältyvät tavoitteet tarkastellaan vuosittain talousarvion laadinnan yhteydessä ja niille asetetaan ja tarkennetaan euromääräiset tavoitteet. Kaupunginhallitus on ohjeistanut vuoden 2023 talousarvio-ohjeen käsittelyn yhteydessä (KH 21.6.2022 § 144) toimialoja ja liikelaitoksia toteuttamaan talouden sopeuttamissuunnitelman toimenpiteitä tavoitteellisesti.

Käyttöomaisuuteen kuuluvat irtaimet kalustoerät

Tarkastuslautakunta suositaa läpikäymään kalustoluettelot ja inventoimaan kyseessä olevat erät toimialojen kanssa riittävän usein siten, etteivät ne sisällä eriä, jotka eivät ole enää kunnallisessa palvelutuotannossa.

Vs. talousjohtaja Joni Partanen

Käyttöomaisuuden kirjanpitoarvoa sisältävät erät tarkastellaan vuosittain tilinpäätöksen yhteydessä palveluntuottaja Sarastia Oy:n, toimialojen ja liikelaitosten kanssa. Käyttöomaisuudesta tehdään tarvittavat alaskirjaukset, vähennykset ja lisäykset käyttöomaisuuden muutosten mukaisesti.

Käyttöomaisuuserien hallintaa ja ohjeistusta päivitetään TaHe-uudistusprojektin yhteydessä vuoden 2023 aikana. Käyttöomaisuuserien tietosisältöä kehitetään niin, että erät ovat paremmin yksilöitävissä ja tunnistettavissa käyttöomaisuuskirjanpidon kautta.

ICT Kalusto ja laitteet hankitaan pääosin leasing-rahoituksella ja laitteista pidetään rekisteriä. Käyttötalouteen kirjattavan muun irtaimen omaisuuden hallinta on toimipaikkojen ja esihenkilöiden valvontavastuulla.

Rakennusten rakennemuutosohjelma

Tarkastuslautakunta suosittelee jatkamaan ohjelmaan liittyvää seurantaa ja arvioimaan kiinteistökantaa ja sen käyttöä säännöllisesti. Kirjanpitolain säädökset huomioiden on kiinteistöjen kirjanpidon menojäännös tarvittaessa alaskirjattava ja varauduttava myös purkukustannuksiin.

Toimitilapäällikkö Markku Haverinen

Kaupungin rakennusten rakennemuutosohjelma on hyväksytty vuonna 2018. Ennen tätäkin on jatkuvasti tehty rakennuskannan sopeuttamis- ja vähentämistoimia sekä pitemmän aikaa strategisena tavoitteena on ollut vähentää rakennuskantaa 1 % vuosittain. Varovaisuusperiaatteen mukaisesti on viime vuosina tehty tyhjilleen jääneiden taikka tyhjilleen ja vaille käyttöä jäävien rakennusten alaskirjauksia tilinpäätösten yhteydessä. Purkukuluihin on myös varauduttu samassa yhteydessä muiden kuin suojelurakennusten osalta.